

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№12

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2025-yil, dekabr.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Xamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLILIK XAVFINI BOSHQARISHI.....	44
Baxromov Nodirjon Muxammadamin o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORI ISTE'MOLCHILARINI SEGMENTLASH USULI ASOSIDA DIVERSIFIKATSIYA KONSEPSIYASINI ISHLAB CHIQUISH.....	48
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
"INNOVATSION AGROTEKNOLOGIYALAR VA "YASHIL IQTISODIYOT" TAMOYILLARI ASOSIDA G'ALLA YETISHTIRISH BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	53
Turayeva Gulizahro	
АНАЛИЗ ЦЕНОБРАЗОВАНИЯ НА ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ ПО ДАННЫМ МАРКЕТИНГОВЫМ ИСЛЕДОВАНИЯМ (НА ПРИМЕРЕ НАМАНГАНСКОЙ ОБЛАСТИ).....	57
Бахриддинов Жаҳонгирбек Равшанжон ўғли	
KICHIK BIZNES RIVOJINI TA'MINLASHDA BOZOR INFRATUZILMALARINING AHAMIYATI.....	62
G'aniyev Botir Baxtiyorovich, Zakirova Gulnora Mirzaliyevna	
KICHIK SANOAT ZONALARI FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISH METODOLOGIYASI VA YO'LLARI.....	67
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillaevich	
INNOVATION FAOLIYAT XARAJATLARINING BUXGALTERIYA HISOBI VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	73
Mustafoyev Akbar Mustafo o'g'li	
MAHSULOT DIVERSIFIKATSIYASI VA LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA EKSPORT POTENSIALINI OSHIRISH YO'LLARI.....	78
Maxkamov Ibrayim, Jo'raboyeva Shohida Kamoliddin qizi	
REKLAMA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARI ROLI.....	83
Abdusalilova Laylo To'xtasinovna, Raxmonqulova Shahrizoda	
SIRKULAR IQTISODIYOTDA YOPIQ SIKL NAZARIYASINING ROLI.....	87
Sodikov Zokir Rustamovich	
YASHIL TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA MOLIYAVIY RAG'BATLAR VA ULARNING NATIJALARI.....	92
Axmadjonova Gulmira Xabibulla qizi	
MAMLAKAT IQTISODIYOTI RIVOJLANISHIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI.....	97
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich	
АНАЛИЗ ПОДХОДОВ ЦЕНТРАЛЬНЫХ БАНКОВ К РЕГУЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННЫХ БАНКОВСКИХ ПРОДУКТОВ: СРАВНЕНИЕ УЗБЕКИСТАНА И МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАКТИКИ.....	101
Даулетиярова Шахло	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЦЕННЫХ БУМАГ УЗБЕКИСТАНА.....	109
Кадилова Хадича Тураевна	
XORIJ MAMLAKATLARINING IQTISODIYOTNI UGLERODSIZLASHTIRISH STRATEGIYALARI: O'ZBEKISTON UCHUN TAKLIFLAR.....	115
D.X. Pulatov, F.E.Shamsiyev	
O'ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYASI: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	125
Sattorov Ixtiyor Ochilovich, Karimov Shohruh Yo'ldoshali o'g'li	
HISOB SIYOSATI TARKIBIY TUZILISHI MASALALARI.....	133
Botirova Raximaxon Abdujabbarovna	
QURILISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MOLIYAVIY TAHLILI.....	136
Musayeva Shoirazimovna	

KICHIK SANOAT ZONALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI TURMUSH FAROVONLIGINI OSHIRISH.....	144
<i>Axmedov Oybek Turgunpulatovich</i>	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI PORTFELI TAHLILI.....	149
<i>Madraximov Ilxom Kamilovich</i>	
FOYDA SOLIG'INING O'ZIGA XOS MUAMMOLI JIHATLARI.....	154
<i>Zaripov Xusan Baxodirovich</i>	
AGRAR SEKTORNI INNOVATSION MODERNIZATSIYA QILISHDA INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISH MODELLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	159
<i>Xamrayev Quvvat Iskandarovich</i>	
OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	163
<i>Jalilov Jamshid G'anjionovich, Safarov Zavqiddin Zokir o'g'li</i>	
MINTAQA SANOAT TARMOG'I RIVOJLANISHINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	168
<i>Xayitboev Abror Quvondiqovich</i>	
РОЛЬ СМЕШАННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ (BLENDED FINANCE) В ПОВЫШЕНИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ: УРОКИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН.....	174
<i>Гулмаматова Дурдона Шерали кизи</i>	
KORXONALARDA STRATEGIK BOSHQARUV.....	180
<i>Musayeva Dilnoza Dilshatovna</i>	
BANK TIZIMIDA MARKETING AHAMIYATI VA BANK MARKETINGI.....	184
<i>Usubjonov Zaxriddin Vasliddin o'g'li</i>	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN XORJIY KREDIT MABLAG'LARINI JALB KILISH HUQUQIY JIHATLARI.....	189
<i>Qulliyev Anvar Zayniddinovich</i>	
TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA CHAKANA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	194
<i>Alimov Umid O'ktambayevich</i>	
MAHSULOTLARNING RAQAMLI PASPORTI TIZIMINI JORIY ETISH OMILLARI VA TO'SIQLARI.....	200
<i>Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi</i>	
KORXONALARDA FOYDA VA ZARARLARNI TAHLIL QILISHDA INNOVATSION METODLAR AHAMIYATI.....	207
<i>Ernazarov Ortiq Eshnazarovich, Farog'at Xo'jabekova</i>	
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ БЛАГОСОСТОЯНИЕ, А ТАКЖЕ НОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ.....	212
<i>Останов Эгамберди</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA INNOVASION TEXNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYALASH: MOHIYATI VA RIVOJLANISH IMKONIYATLARI.....	218
<i>Xakimova Xulkar Xamidovna</i>	
QORAQALPOG'ISTON VA XORAZM OZIQ-OVQAT SANOATINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI HAMDA UNI YANADA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	224
<i>Tleuov Niyetulla Raxmanovich</i>	
OILAVIY KORXONALARNING IQTISODIY TIZIMDAGI O'RNI.....	230
<i>Shadiyeva Gulnora Mardiyevna, Rustamova Zarina Rustamovna</i>	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MARKETING FAOLIYATINI MODELLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	234
<i>Sadikov Shoxrux Shuxratovich</i>	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA RAQAMLI XIZMATLARNING AHAMIYATI.....	238
<i>Asenbaeva Aydaygul Edenbaevna</i>	
BARQARORLIK VA YASHIL MENEJMENT: ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR VA AMALIY AHAMIYATI.....	242
<i>Djalilova Dilbar Abdikarim qizi</i>	

HUDUDLARNING IQTISODIY SALOHİYATINI INNAVATSION-INVESTITSION BOSHQARISH STRATEGIYASI VA MEXANIZMI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA).....	247
Maqsudova Malohatxon Maqsudovna, Yaxshimuratov Maqsadbek Narimon o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BUDJETINI 2026-YILGI SOLIQ SIYOSATINING TAHLILI VA XALQARO SOLISHTIRMA YONDASHUVI	251
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI.....	256
Mamataliyeva Dilnoza Raxmonovna	
TRANSFORMATSIYALASHUV SHAROITIDA INVESTITSİYALAR SHAKLLANISHI VA ULARNI SAMARALI BOSHQARISH YO'NALISHLARI.....	259
To'rayev Jasurali To'rayevich	
O'ZBEKISTONDA SAVDO TASHKILOTLARINING FAOLIYATI VA RIVOJLANISH HOLATI.....	264
B. Sulaymonov	
NAMANGAN VILOYATIDA "YASHIL IQTISODIYOT" MODELIGA O'TISH JARAYONIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY FAOLLIGI.....	270
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	274
Xoshimov Pazliddin Zuxurovich	
KICHIK BIZNES ORQALI ISH O'RINLARINI YARATISH STRATEGIYALARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA.....	278
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
MAMLAKATIMIZDA QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	283
Quryozov Sardorbek Sharifboevich	
РАЗРАБОТКА И ПРИОРИТИЗАЦИЯ КЛЮЧЕВЫХ ИНДИКАТОРОВ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЛЯ ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОЙ ПАНЕЛИ МОНИТОРИНГА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БОЛЬНИЦ: ЭКСПЕРТНАЯ ОЦЕНКА СО СТОРОНЫ РУКОВОДИТЕЛЕЙ МЕДУЧРЕЖДЕНИЙ	290
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYAT ORGANLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BOSHQARISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	297
Nurmurodov Zafarjon Nurmurod o'g'li	
BANK TIZIMINING BARQAROR MOLIIYAVIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASH VOSITALARI	303
Sadikov Iskandar Gayratovich	
ЗЕЛЕНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ В ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА.....	308
Халиков С. Х.	
HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA KICHIK BIZNESNI ROLI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH CHORALARI.....	313
Ergashev Jamshid Jamoliddinovich	
ИСТОРИЧЕСКИЙ ПРОЦЕСС СТАНОВЛЕНИЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	317
Мажидова Фарангиз Фуркатзода	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDAGI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	321
Isakov Oybek Jamoliddinovich	
NORASMIY KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINING FERMER XO'JALIKLARI YETISHTIRGAN MAHSULOT MIQDORIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	325
Ismoilov Azamat	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA FOIZ RISKINI BOSHQARISH AMALIYOTI.....	332
Seitnazarov Daniyar Baxadirovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SUT VA SUT MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLOVCHI KORXONALAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	341
Normuradov Nurbek Sunatilloevich	
"AYOL RAHBARLAR: RAHBARLIK SALOHİYATI VA ISH JOYIDA TENGLIK" FRANSIYA DAVLATI TAJRIBASI ASOSIDA	346
Abduraxmonova Feruzabonu	

QISHLOQ XO'JALIGIDAGI KLASTERLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH.....	352
Dildora Yuldasheva	
TIJORAT BANKLARINING DEPOZIT BAZASINING YETARLILIGINI TA'MINLASH YO'LLARI	359
I.J. Isakov	
OLIY TA'LIM SIFATINI OSHIRISH VA IQTISODIY DIAGNOSTIKA O'TKAZISHNING XORIJ TAJRIBASI.....	363
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich, Axmedov Oybek Turg'unpulatovich	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI YECHISH YO'LLARI.....	369
Egamberdiyeva Dilorom Botir qizi, Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
“KREATIV IQTISODIYOT” HAMDA “TURIZM” TUSHUNCHALARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	374
Abdurasulov Shovqiddin Erkin o'g'li	
THE STRATEGIC ROLE OF THE INDUSTRIAL SECTOR IN THE NATIONAL ECONOMY AND DEVELOPMENT FACTORS.....	380
Rakhimov Bakhromjon Ibroximovich	
INVESTITSIYALARNI MOLIYALASHTIRISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	386
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
GLOBAL INCOME INEQUALITY IN 2024: CAUSES, PATTERNS, AND CONSEQUENCES.....	393
Ilxomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
ТОРГОВЫЕ ОТНОШЕНИЯ В СВОБОДНО ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОНАХ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	401
Шарифходжаев Шавкат Окилович, Ачилова Ширин Шавкат кизи	
O'ZBEKISTON KON-METALLURGIYA SANOATI: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA HOZIRGI HOLATI	407
Ergashov Botirjon Ergashovich	
PENSIYA JAMG'ARMASIDA DAVLAT BUDJETI TRANSFERTLARI ULUSHI HAMDA UNING XORIJ TAJRIBASI	415
Sherjonov Doniyor Saparbayevich	
O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARINI QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAN FOYDALANIB MOLIYALASHTIRISHNING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI.....	419
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'I BO'YICHA FIRIBGARLIKLAR: MEXANIZMLARI, SABABLARI VA ULARNI OLDINI OLISH YO'LLARI.....	425
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
TOG' VA TOG'OLDI HUDUDLARIDA QISHLOQ XO'JALIGINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	431
Abdulxayeva Gulshan Maxmudovna	
TURIZM SOHASINING IJTIMOIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA).....	435
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
SANOATDA IQTISODIY MOLIYAVIY HISSOBOTLAR XALQARO STANDARTLARINI RAQOBATBARDOSH KORPORATIV STRATEGIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA QO'LLASH.....	442
Turaboev Ibroxim Ismoil o'g'li	
ФОНДИРОВАНИЕ И СТРАХОВАНИЕ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ АПК: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ	447
Дурманов Акмал Шаймарданович	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARI RIVOJLANISHINING STATISTIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	456
Atajanova Guli Maxsudbekovna	
JAHON MOLIYAVIY BOZORLARI BARQARORLIGIGA GLOBAL IQTISODIY INQIROZLAR VA GEOSIYOSIY OMILLARNING TA'SIRI HAMDA ULARNI BOSHQARISH STRATEGIYALARI	462
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	

QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISHDA BOSHQARUV QARORLARINING IQTISODIY TAHLILI.....	467
Mamadiyarov Dilshad Uralovich	
PAXTA TOZALASH KORXONALARINING TARKIBIY BO'LINMALARIDA MOLIVAVIY BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	474
Murodov Orif Jumayevich, G'ulomov Xaydarbek Ilyos o'g'li	
BARQAROR KELAJAK SARI: MAMLAKATDA EKOLOGIK XAVFSIZLIKNI MUSTAHKAMLASH	482
Abdullaev Shavkatjon Maxmudillaevich	
ZAMONAVIY IQTISODIY SHAROITLARDA KORXONALARNING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH	487
Abdulakimova Moxina Farxod qizi	
UMUMIY OVQATLANISH SHAHOBCHALARINING FAOLIYATI SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH.....	493
Amiriddinova Muslima Zayniddin qizi	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR EHTIYOJINI O'RGANISH VA XIZMAT SIFATINI OSHIRISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	498
Babayeva Lola Ibragimovna	
MINTAQADA TARIXIY VA MADANIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISHDA DAVLAT HAMDA XUSUSIY SHERIKCHILIK TIZIMIDAN FOYDALANISH	504
Xusanov Chari Kadirovich	
PROSPECTS FOR IMPROVING INFRASTRUCTURE FOR SMALL BUSINESS AND ENTREPRENEURSHIP IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	509
Botirova Xulkar Olimjonovna	
THE IMPACT OF AGRICULTURAL CLUSTERS ON FOOD SECURITY AND MACROECONOMIC STABILITY	514
Sherkulov Shohruh Erkin ugli	
OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ISSIQXONA IQTISODIYOTINI O'RNI VA NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLAR	520
Otavullaev Sukhrob Sa'dullo o'g'li	
IJTIMOY AHAMIYATI YUQORI LOYIHALARNI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	524
Taspanova Ayzada Kenjebayevna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQOBAT STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	529
Sharopova Nafosat Radjabovna, Jamolova Aziza	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARIDA ISTE'MOLCHILARNING XULQ-ATVORINI O'RGANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	537
Sultonova Zulxumor, Bobojonov Baxrombek Ro'zimovich	
INTERNATIONAL TRADE BETWEEN INTEGRATION AND ISOLATION: INNOVATION AND UNCERTAINTY IN A FRAGMENTING GLOBAL ECONOMY.....	542
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANIDA SIGIRLAR BOSH SONINING PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	548
Sabit Gabbarov	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTINI OSHIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	552
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna, Xo'janova Husnora	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY O'SISH SIFAT OMILLARINING TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	558
Bustonov Mansurjon Mardonakulovich	
ОБЩАЯ КОНЦЕПЦИЯ СТАБИЛЬНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ РЕСУРСОВ.....	567
Зайналов Джахонгир Расулович	
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ РЫНКОВ КАПИТАЛОВ	571
Хотамкулова Мадина Санжар кизи, Зайналов Джахонгир Расулович	

IPOTEKA KREDITI MEKANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA AMALIY ISHLAR TAHLILI	576
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
KORXONALARDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	581
Abdurashidova Nigora Alisherovna, Abduqodirova Donoxon	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATINI OSHIRISH OMILLARI VA MEZONLARI.....	588
Jumanov Ruslanbek Bobojanovich	
O'ZBEKISTONIDA MEHNAT BOZORINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	592
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
STUDY OF THE ECONOMIC EFFICIENCY OF GREEN BONDS, ECOLOGICAL LOANS, AND GREEN INVESTMENT FUNDS, AS WELL AS THEIR IMPORTANCE IN THE FINANCIAL SYSTEM.....	595
Avazov Azizbek Ashurali o'g'li	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK TERMINOLOGIYASINING ILMIY-TAHLILIIY TALQINI.....	603
Aripov Oybek Abdullayevich	
O'ZBEKISTONDA MEHNAT BOZORINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	608
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
FERMER XO'JALIKLARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI TASHKIL ETISH VA OPTIMALLASHTIRISH.....	611
Kdirbaev Amir Marat uli	
ITALIYA VA YAPONIYADA DAVLAT QARZINING UZOQ MUDDATLI BARQARORLIGI: FISKAL QOIDALAR VA QARZ BOSHQARUVI STRATEGIYALARINING QIYOSIY TAHLILI.....	614
Abdurahimov Abror Zafarovich, L.M. Tashpulatova	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ: ВОЗМОЖНОСТИ ПЕРСОНАЛИЗАЦИИ, ВЫЗОВЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	621
Камалова Малика Низамовна, Очилов Акрам Одилевич	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI IFODALOVCHI ASOSIY OMILLAR.....	626
Raxmonov Bekzod Sharibjon o'g'li	
GLOBAL XAVFLARNING KESKINLASHUVI SHAROITIDA QAYTA SUG'URTANI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	631
Norov Zarif Shamsiddinovich	
INNOVATSION SUG'URTA XIZMATLARINI JORIY ETISH ORQALI IXTIYORIY SUG'URTA XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	638
Xayitov Nodirjon Uzokovich	
VOSITACHILIK XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI SUBYEKTLAR AUDITI SIFAT NAZORATI.....	652
O.Q. Qo'shmatov	
AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISHDA MATEMATIK MODELLARDAN FOYDALANISH MASALALARI	657
I.Qo'ziyev, F.Ochilov	
MAJBURIYATLAR HISOBINING NAZARIY ASOSLARI.....	664
Ochilov Farxodjon Shavkatjon o'g'li	
ВОПРОСЫ РЕОРГАНИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В СЕЛЬКОМ ХОЗЯЙСТВЕ	669
Розиков Жалил Жалолович	
TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR AUDITINI O'TKAZISH TARTIBI.....	678
M.Xayitboyev	
USTAV KAPITAL HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	683
Inomjon Sherimbetov	
QISHLOQ XO'JALIGIDA KOOPERATIVLARNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI	688
Mirzayev Musurmon Umidullayevich, Ziyadullayev Ilhom Narkobilovich	

EKSPORT BOZORLARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISHDA MOLIYAVIY RAG‘BATLARNING ROLI	694
Galiyev Tohir Fazliddinovich	
ZAMONAVIY LOGISTIKA TIZIMIDA MARKETING STARTEGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	700
Abduqodirova Umida G‘ayrat qizi	
QASHQADARYO URBANIZATSIYALASHGAN HUDUDLARIDA AGLOMERATSIYA JARAYONLARIGA TA‘SIR KO‘RSATUVCHI OMILLAR	706
Nazarova Feruza Usmonovna	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA KORXONALARINI KREDITLASHNING ZARURLIGI HAMDA IQTISODIY AHAMIYATI	713
Shaymatov Mansur Jo‘rabaevich	
MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIYAVIY AKTIVLARNI TAN OLISH	720
Odiljonova Oybarchin Fayzullo qizi	
QISHLOQ XO‘JALIGIDA INNOVATSION TRANSFORMATSIYA BARQARORLIGINI BAHOLASH	724
Sanetullaev Aybek Esbosinovich	
XALQARO AVTOMOBIL ISHLAB CHIQARUVCHI KOMPANIYALARNING RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	728
Xidoyatov Mirsaid Mirmuhsomovich	
ENSURING THE FINANCIAL SUSTAINABILITY OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: STRATEGIES FOR RESILIENCE IN AN ERA OF DECLINING RESOURCES AND RISING EXPECTATIONS.....	734
Inomiddin Imomov	
“YASHIL” TEXNOLOGIYALARNI IQTISODIY RIVOJLANISHGA INTEGRATSIYA QILISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	744
Miraxmedova Maftuna Ibragimovna	
ИНТЕГРАЛЬНЫЙ ПОДХОД К ОЦЕНКЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	751
Алиева Эльнара Аметовна	
AHOLI DAROMADLARI VA ULARNING SHAKLLANISH MANBALARI.....	756
So‘fiyeva Xusniya Soxibjonovna	
НАУЧНО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПРОЕКТИРОВАНИЮ И РАЗВИТИЮ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	760
Назарова Гулчехра Нурмуханбетовна	
СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ ПО ОЦЕНКЕ ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ	766
А.Р. Кудратов	
IJTIMOIIY XIZMATLAR KO‘RSATISH JARAYONIDA TASHKILIY VA IQTISODIY MUNOSABATLAR	775
Berdiyeva Nafisa Qahramonovna	
QISHLOQ XO‘JALIGIDA INNOVATSION BIZNESNI BOSHQARISH VA YANGI TEXNOLOGIYALAR ORQALI SAMARADORLIKNI OSHIRISH	780
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o‘g‘li	
GRUZIYA TAJRIBASIDA BARQAROR TURIZMNI TA‘MINLASHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI VA ULARNING O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLANILISHI.....	786
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
INNOVATSION FAOLIYATNING MINTAQADA XIZMAT KO‘RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI XUSUSIYATLARI	790
Fayziyeva Shirin Shodmonovna	
QORAQALPOG‘ISTON HUDUDIDA ETNOGRAFIK TURIZM KLASTERINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY OMILLARI	795
Kunnazarova Orazxan	
MAMALAKATIMIZ IMPORTI VA EKSPORTIDA KICHIK BIZNESNING ULUSHI	798
Jo‘rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
YEVROOBLIGATSIYA VA UNING AKSIYADORLIK JAMIYATLARI TOMONIDAN EMISSIYASI	807
Avezov Ibrohim Ilxomovich	

IQTISODIYOTDAGI INNOVATSION O'ZGARISHLAR SHAROITIDA TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	808
<i>Xonkeldiyeva Komilaxon Ravshanjon qizi</i>	
SPORT ANJOMLARI SANOATIDA INNOVATSION JARAYONLARNI TIZIMLASHTIRISH MODELINING ZARURATI.....	813
<i>Xamraqulov Ixtiyor Baxtiyorovich</i>	
GREEN MARKETING STRATEGIES AND THE APPLICATION OF NEUROMARKETING METHODS IN THEIR DEVELOPMENT.....	819
<i>Samadov Asqar Nishonovich, Latipova Go'zal</i>	
OZIQ-OVQAT SANOATIDA KICHIK KORXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	825
<i>Mavlanova Barchinoy Shonazar qizi</i>	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALAR AHAMIYATINING EMPIRIK TAHLILI	831
<i>Nazarova Ra'no Rustamovna, Najmiddinov Yahyo Fazliddin o'g'li</i>	
YASHIL TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MEHMONXONALAR ROLI: MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR.....	840
<i>Raxmonova Nigina Anvarovna</i>	
IJTIMOY SIYOSAT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI: O'ZBEKISTONNING AMALIY YONDASHUVI VA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	844
<i>Bafoyev Farrux Jo'raqulovich</i>	
AHOLI IJTIMOY HIMOYASINI KUCHAYTIRISH MUAMMOLARI	852
<i>Ulashev Xubbim Askarovich</i>	
YASHIL TA'LIM RIVOJLANISH BOSQICHLARI: YAPONIYA MISOLIDA	856
<i>Raxshona Nabibullayeva</i>	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON SAVDONING MINTAQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIRI.....	861
<i>Mo'minov Yahyobek Shokirjon o'g'li</i>	
TUROPERATORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	865
<i>Toshev Akmal Salimovich</i>	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ORQALI MINTAQADA AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	874
<i>Quldasheva Maftuna Musurmon qizi</i>	
ФАКТОРЫ И МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	878
<i>Алиева Эльнара Аметовна, Рахматхонов Саидодилхон Расулхон угли</i>	
МЕХАНИЗМЫ УСТОЙЧИВОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В СТРАНАХ С РАЗВИВАЮЩЕЙСЯ ЭКОНОМИКОЙ: РОЛЬ ESG-ИНСТРУМЕНТОВ, ДИНАМИКА РАЗВИТИЯ РЫНКА ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА И МАЛАЙЗИИ.....	884
<i>Нарзуллаева Мехрангиз Ақобировна</i>	
DORIVOR O'SIMLIKLAR SAVDOSIDA QIYMAT ZANJIRI TAHLILI: IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH OMILLARI.....	893
<i>Maftuna Ermatova Arslonbek qizi</i>	
O'ZBEKISTON VA TURKMANISTON O'RTASIDAGI SAVDO AYLANMASI TAHLILI	899
<i>Voxidova Mehri Xasanovna</i>	
GLOBAL KOMPANIYALARDA RAQAMLI MENEJMENTNING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	905
<i>Axmedov Sardor Shuxrat o'g'li</i>	
IQLIM O'ZGARISHLARI VA GLOBALLASHUV SHAROITIDA EKOLOGIK-HUQUQIY TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH.....	912
<i>Jumanazar Xolmuminov</i>	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING JAHON TAJRIBASI	916
<i>Kalandarova Elnura Muzaffar qizi</i>	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDLARNING INVESTITSİYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	921
<i>Rahmatullayev Bobir Chorshamiyevich</i>	

FINANCING WATER RESILIENCE: A FEASIBILITY ANALYSIS OF SOVEREIGN BLUE BOND ISSUANCE IN UZBEKISTAN.....	926
Yakubov Jakhongir	
УКРЕПЛЕНИЕ ПАРТНЁРСТВО И СОЗДАНИЕ ЕДИНСТВЕННОГО ЭНЕРГОРЫНКА В УЗБЕКИСТАНЕ.....	929
Каримова Нуржахон Олим кизи	
ИННОВАЦИОННАЯ ЗРЕЛОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ: МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ КОМПЛЕКСНОЙ МОДЕЛИ.....	935
Алиева Эльнара Аметовна, Табаков Евгений Сергеевич	
"BUDJET JARAYONLARIDA XAVFLARNI ANIQLASH VA BAHOLASH: ICHKI AUDIT YONDASHUVLARI".....	941
Abdujalilova Dilnoz Abdusattorovna, Nishonxo'djaev Bekzod Baxodir o'g'li	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA DAVLATNING ROLI.....	947
Raximov Baxromjon Ibroximovich	
O'ZBEKISTONDA SUT SEKTORINING QIYMAT ZANJIRINI SANOATLASHTIRISH MUAMMOLARI.....	951
Urazov Jamshidjon Sa'dullayevich	
STRATEGIK BOSHQARUV HISOBIDA XARAJATLAR HISOBI VA KALKULYATSIYA TIZIMLARINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	955
Hamroyeva Zuhra Amiral qizi	
АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ТЕКУЩЕГО СОСТОЯНИЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ.....	961
Ариф Мустафаев	
ФАКТОРЫ ВЛИЯЮЩИЕ НА ИЗМЕНЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	968
Ишонкулова Феруза Асатовна	
O'ZBEKISTONNING INVESTITSION HUQUQIY SIYOSATIDA GLOBAL REYTINGLARNING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	974
Gavhar Bekmurodova Adham qizi	
XALQARO MOLIYA BOZORIDA KREDIT RISKINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI VA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	981
Ochilova Xusniya Olim qizi, Yuldasheva Umida Asanaliyevna	
JAHONDA BRONLASH TIZIMLARINING RIVOJLANISH BOSQICHLARINING EVOLYUTSIYASI.....	987
Ismatillaeva Sitara Sayfidin qizi	
MILLIY IQTISODIYOT INNOVATSION SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA JAHON TAJRIBALARI.....	994
Samadqulov Muhammadjon Islom o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISHDA SOLIQ IMTIYOZLARINING AHOLI DAROMADLAR DINAMIKASIGA TA'SIRI.....	998
Olimjon Fattoyev G'ayrat o'g'li	
OLIV TA'LIM MUASSASALARINING ZAMONAVIY SHAROITLARDI RAQOBATBARDOSHLIGI: NAZARIY JIHATLARI VA AMALIY BOSHQARUV STRATEGIYALARI.....	1002
Adizov Bobir Baxtiyrovich	
ZAMONAVIY SHAROITDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI RISKLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	1005
Sirojiddinov Kamoliddin Ikromiddinovich, Nasritdinov Bekzod Xusnutdinovich	
NAMANGAN VILOYATIDA QURILISH KLASTERNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY OMILLARI VA ISTIQBOLLI MANBALARI.....	1011
Abduraxmanov Muxtorali Abduvoxidovich	
ПЕРСПЕКТИВЫ ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ.....	1016
Авезова Шахноза Махмуджановна	
MOLIYAVIY SAVODXONLIKNI OSHIRISHGA TA'SIR KO'RSATADIGAN OMILLAR.....	1022
Obilov Mirkomil Rashidovich	

“O‘ZBEKISTONDA TURIZMNING MADANIY IDENTIKLIKKA TA’SIRI: SOTSIOLOGIK TAHLIL” 1028
Aljonova Nargiza Rashidjon qizi

“O‘ZBEKISTONDA TURIZMNING MADANIY IDENTIKLIKKA TA’SIRI: SOTSIOLOGIK TAHLIL”

Alijonova Nargiza Rashidjon qizi

O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti o‘qituvchi,

ORCID: 0009-0002-6775-4512

E-mail: nargizarashidjonqizi@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada turizmning ijtimoiy-madaniy ahamiyati hamda uning O‘zbekistonda milliy identiklikni mustahkamlashdagi o‘rni tahlil etiladi. Ilmiy tadqiqotlarda turizm nafaqat iqtisodiy rivojlanish omili, balki madaniy merosni asrab-avaylash, milliy qadriyatlarini qayta anglash va jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta’minlashga xizmat qiluvchi muhim ijtimoiy institut sifatida ham qaraladi. O‘zbekiston tajribasi misolida turizmning madaniy identiklikka ta’siri, madaniy merosning iqtisodiy muomalaga kiritilishi jarayonlari hamda barqaror turizm modelini joriy etish zarurati ilmiy asosda yoritib beriladi.

Kalit so‘zlar: turizm sotsiologiyasi, madaniy identiklik, milliy meros, barqaror turizm, O‘zbekiston, madaniy merosning tijoratlashuvi.

Abstract. This article examines the socio-cultural significance of tourism and its role in strengthening national identity in Uzbekistan. In academic research, tourism is considered not only a driver of economic development but also an important social institution that contributes to the preservation of cultural heritage, the reinterpretation of national values, and the promotion of social stability. Using the case of Uzbekistan, the study highlights the impact of tourism on cultural identity, the processes of heritage commodification, and emphasizes the necessity of implementing a sustainable tourism model.

Key words: tourism sociology, cultural identity, national heritage, sustainable tourism, Uzbekistan, heritage commodification.

Аннотация. В данной статье анализируется социально-культурное значение туризма и его роль в укреплении национальной идентичности в Узбекистане. В научных исследованиях туризм рассматривается не только как фактор экономического развития, но и как важный социальный институт, способствующий сохранению культурного наследия, переосмыслению национальных ценностей и обеспечению социальной устойчивости общества. На примере Узбекистана раскрывается влияние туризма на формирование культурной идентичности, процессы включения наследия в экономический оборот, а также обосновывается необходимость внедрения модели устойчивого туризма.

Ключевые слова: социология туризма, культурная идентичность, национальное наследие, устойчивый туризм, Узбекистан, коммерциализация культурного наследия.

KIRISH

Globalizatsiya zamonaviy jamiyatda madaniyat va turizm sohalarida jadal transformatsion jarayonlarni yuzaga keltirmoqda. Turizm orqali kuchayib borayotgan madaniy almashinuv va transchegaraviy muloqot mahalliy an’analar hamda milliy meros uzluksizligini yangi sharoitlarda qayta talqin etishni taqozo etmoqda. Shu bois madaniy identiklik muammosi zamonaviy sotsiologiyada yetakchi tadqiqot yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Hozirgi ilmiy yondashuvlarda madaniy identiklik milliy o‘ziga xoslikni qat’iy saqlovchi barqaror kategoriya sifatida emas, balki global madaniy oqimlar ta’sirida uzluksiz ravishda qayta shakllanib boruvchi dinamik ijtimoiy jarayon sifatida talqin etiladi.

Turizm sotsiologiyasi nuqtai nazaridan madaniy identiklik murakkab va ko‘p qirrali xususiyatga ega. Bir tomondan, u tarixiy xotira, milliy qadriyatlar va ramziy makonlarni asrab-avaylash hamda avlodlar o‘rtasida uzluksizlikni ta’minlash vositasi bo‘lib xizmat qiladi. Ikkinchi tomondan esa, global turizm industriyasining rivojlanishi jarayonida madaniy tajribalarni zamonaviy shakllarda taqdim etish, ularni iqtisodiy muomalaga kiritish va madaniy gibridlashuvni rag‘batlantiruvchi omil sifatida namoyon bo‘ladi. Shu ma’noda, turizm madaniy identiklikni ifodalovchi statik holat emas, balki uni doimiy ravishda qayta ishlab chiqish, ijtimoiy muzokara qilish va yangi shakllarda namoyon etish jarayoni sifatida qaraladi.

O'zbekiston tajribasi mazkur jarayonlarning mintaqadagi eng yorqin namunalardan biri hisoblanadi. Ming yillik sivilizatsiyalar chorrahasida joylashgan mamlakatda so'nggi yillarda turizmni jadal rivojlantirish, milliy madaniy merosni tiklash va asrab-avaylash, shuningdek, iqtisodiy diversifikatsiyani ta'minlashga qaratilgan izchil davlat siyosati amalga oshirilmoqda. Global turizm oqimlarining kengayib borishi esa milliy identiklikning zamonaviy sharoitlarda qanday saqlanayotgani, qay darajada yangilanayotgani va global madaniy jarayonlar bilan uyg'unlashayotgani masalasini ilmiy jihatdan chuqur o'rganish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Mazkur tendensiyalar Markaziy Osiyo mintaqasi uchun ham dolzarb ahamiyat kasb etadi. Qozog'iston, Qirg'iziston va Tojikistonda turizm orqali milliy merosni namoyon etish borasida amalga oshirilayotgan sa'y-harakatlar O'zbekiston tajribasini mintaqaviy qiyosiy tahlil qilish imkonini beradi. Bunday yondashuv madaniy identiklik va turizm o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sir mexanizmlarini yanada chuqurroq anglashga xizmat qiladi.

Tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, u nafaqat turizm sotsiologiyasi nazariyasini boyitadi, balki O'zbekiston va umuman Markaziy Osiyo mintaqasida amalga oshirilayotgan madaniy va turizm siyosatini takomillashtirish uchun muhim nazariy hamda amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

Mazkur tadqiqot doirasida olingan xulosalar, ishlab chiqilgan taklif va tavsiyalar O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qator muhim me'yoriy-huquqiy hujjatlarida belgilangan ustuvor vazifalarni amalga oshirishga yo'naltirilgan. Jumladan, 2019-yil 5-yanvardagi PF-5611-sonli "O'zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmon¹ [1], 2019-yil 18-iyuldagi O'RQ-549-sonli "Turizm to'g'risida"gi Qonun² [2], 2024-yil 18-iyuldagi PF-102-sonli "O'zbekiston Respublikasida turizm infratuzilmasini yaxshilash va xorijiy turistlar oqimini yanada oshirishga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmon³ [3], shuningdek, 2025-yil 15-maydagi PF-87-sonli "2025–2026-yillarda sayyohlar oqimini keskin ko'paytirish va turistik xizmatlar ko'lamini jadal kengaytirish orqali turizmning iqtisodiyotdagi o'rni va ahamiyatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmon⁴ [4] mazkur yo'nalishda muhim huquqiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari ushbu hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishda ilmiy asos sifatida foydalanilishi mumkin bo'lib, turizm tizimining samaradorligini oshirish, infratuzilmani takomillashtirish hamda milliy madaniy identiklikni mustahkamlashga amaliy hissa qo'shadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Taniqli madaniy nazariyotchi Styuart Xoll madaniy identiklikka ikki xil yondashuvni taklif etadi. Birinchi yondashuvda u madaniy identiklikni umumiy tarix va ajdodlarga ega bo'lgan insonlarning yagona va mushtarak o'zligini ifodalovchi jamoaviy tushuncha sifatida talqin qiladi. Ikkinchi yondashuvda esa Xoll madaniy identiklikni tarixiy jarayonlar, madaniy kontekst va hokimiyat munosabatlari ta'sirida doimiy ravishda o'zgarib boruvchi, mazmunan ko'p qirrali va dinamik fenomen sifatida izohlaydi [6].

Tadqiqotchi K. Amoiradis va uning hamkasblari "Turizmni ijtimoiy-madaniy fenomen sifatida tahlil qilish: tanqidiy qarash" nomli ilmiy maqolalarida turizmni ijtimoiy va madaniy almashinuvni rivojlantiruvchi muhim fenomen sifatida baholaydilar. Mualliflarning ta'kidlashicha, turizm mehmonlar va mahalliy jamoalar o'rtasida turli millat va e'tiqod vakillarini yaqinlashtirib, har ikki tomon uchun ham ijodiy va ijobiy ta'sirlarni yuzaga keltiradi [9].

Urbanizatsiya va globalizatsiya jarayonlarini tahlil qiluvchi ilmiy adabiyotlarda turizmning madaniyatga ta'siri ikki tomonlama jarayon sifatida talqin etiladi. Ushbu yondashuv turizmni bir vaqtning o'zida madaniy almashinuvni kuchaytiruvchi va mahalliy madaniy tizimlarni qayta shakllantiruvchi omil sifatida ko'rsatadi [10].

Melaniy Smit o'zining ilmiy tadqiqotlarida globallashtirish sharoitida madaniy turizmning joyning o'ziga xosligi, madaniy meros va innovatsiyalar o'rtasidagi o'zaro aloqani rivojlantirishdagi ahamiyatini asoslab beradi [11]. Ushbu tadqiqot barqaror turizm modelini shakllantirishda mahalliy qadriyatlarini asrab-avaylash va ularni zamonaviy talqinlarda namoyon etish zarurligini alohida ta'kidlaydi.

S. N. Zang boshchiligida o'tkazilgan tadqiqotlarda turizmning identiklikni yaratish, saqlash va yangilash jarayonlaridagi roli atroflicha tahlil qilingan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, turistlar tajribasi madaniyatni qayta shakllantirishda muhim ijtimoiy vosita sifatida namoyon bo'ladi [12].

J. M. Kanen Polineziya madaniy markazi misolida turizmning identiklikni faqat saqlab qolish bilangina cheklanmasdan, balki uni zamonaviy sharoitlarda qayta qurish imkonini beruvchi omil ekanini ko'rsatadi. Uning tadqiqotiga ko'ra, turizm an'anaviy qadriyatlarini tiklash bilan birga, jamoalarning o'z identikligini tizimli va samarali tarzda ifodalashini rag'batlantiradi [13].

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 05.01.2019 yildagi PF-5611-son <https://lex.uz/uz/docs/-4143188>

2 O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 18.07.2019 yildagi O'RQ-549-son <https://www.lex.uz/docs/-4428097?ONDATE=14.05.2024%2000>

3 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 18.07.2024 yildagi PF-102-son <https://lex.uz/uz/docs/-7031233?ONDATE=23.07.2024>

4 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 15.05.2025 yildagi PF-87-son <https://lex.uz/uz/docs/-7531559>

B. Atasoy tomonidan amalga oshirilgan sistematik adabiyotlar sharhida turizm sotsiologiyasi doirasidagi asosiy tadqiqot yo'nalishlari yoritilgan. Unda turistik identiklik, asllik (authenticity) kabi konseptlarning turizm nazariyasidagi o'рни va ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berilgan [14].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Madaniy identiklik — bu shaxsning muayyan madaniyat yoki ijtimoiy jamoaga mansublik hissini ifodalovchi hamda uning o'zini anglash jarayonida muhim o'rin tutuvchi ijtimoiy tushunchadir. Madaniy identiklik millat, etnos, din, ijtimoiy qatlam, avlod, geografik hudud, jins yoki o'ziga xos madaniy jamoalar kabi turli ijtimoiy guruhlar asosida shakllanishi mumkin [5].

Globalashuv sharoitida etnomadaniy identiklikni izchil va o'z vaqtida shakllantirib borish, shuningdek, uning mazmunini ijtimoiy, milliy va diniy qadriyatlar bilan boyitib borish mazkur identiklikning uzluksizligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu yondashuv kelajakda etnomadaniy identiklik chegaralarining zaiflashishi ehtimolini kamaytirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan, etnomadaniy identiklik globalashuv jarayonlari sharoitida jamiyatning ma'naviy barqarorligini ta'minlovchi muhim omillardan biri sifatida namoyon bo'ladi. Shuning uchun etnomadaniy identiklikni chuqur tadqiq etish, uning vazifalari, tarkibiy qismlari va amal qilish mexanizmlarini aniqlash, shuningdek, uning doimiyligi va uzviyligini ta'minlash masalalari o'rganilayotgan xalqning etnomadaniy o'ziga xosligini saqlashda muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli, bugungi kunda "o'zlikni anglash" va u bilan bog'liq jarayonlarni o'rganish alohida dolzarblik kasb etmoqda [7].

Etnomadaniy o'zlikni anglash — bu shaxsning muayyan madaniy belgilar asosida ma'lum etnojtimoiy tuzilma bilan umumiylikni idrok etishi hamda ushbu madaniy umumiylikning ruhiy kechinmalar orqali individual yoki jamoaviy shakllarda namoyon bo'lishini ifodalovchi murakkab ijtimoiy-psixologik hodisadir [8].

Mazkur tadqiqotda bir nechta metodologik yondashuvlardan foydalaniladi. Jumladan, kontent tahlil usuli orqali turizm siyosatiga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlar, rasmiy statistika ma'lumotlari va davlat organlarining ma'ruzalari tahlil qilinadi. Shuningdek, qiyosiy tahlil usuli asosida O'zbekiston tajribasi xalqaro amaliyot bilan solishtirilib, madaniy identiklik va turizm o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikning umumiy va o'ziga xos jihatlari aniqlanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonning boy tarixiy merosi va rang-barang madaniy muhiti turizm sotsiologiyasi nuqtai nazaridan o'ziga xos va muhim tadqiqot obyekti hisoblanadi. Mamlakat hududida joylashgan qadimiy shaharlar — Samarqand, Buxoro, Xiva va Toshkent — nafaqat Buyuk Ipak yo'li sivilizatsiyalarining ajralmas tarkibiy qismi, balki turli madaniy qatlamlar o'rtasidagi uzoq muddatli va uzviy o'zaro ta'sirlarni mujassam etuvchi tarixiy-madaniy makonlardir. Ilmiy manbalarda qayd etilishicha, ushbu shaharlar me'morchiligida Sharq va G'arb an'analari uyg'unlashgan bo'lib, mazkur holat transmadaniy muloqotning muhim tarixiy dalili sifatida e'tirof etiladi.

Shu bilan birga, O'zbekiston jamiyatiga xos bo'lgan bag'rikenglik va mo'tadil diniy an'analar turizmni sotsiologik jihatdan tahlil qilishda muhim omil sifatida qaraladi. Ushbu xususiyat mahalliy jamiyatning madaniy muloqotga ochiqligini hamda sivilizatsiyalar kesishmasida shakllangan ko'p qirrali madaniy identiklikni yaqqol namoyon etadi. Natijada O'zbekiston turli madaniyat va sivilizatsiyalar o'rtasida bog'lovchi ko'prik vazifasini bajarib, sayyohlar uchun nafaqat tarixiy va tabiiy obidalar majmuasi, balki chuqur ma'naviy va madaniy tajriba manbai sifatida ham ahamiyat kasb etadi.

Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilning yanvar–may oylarida 4,2 mln nafar chet el fuqarosi turistik maqsadlarda O'zbekistonga tashrif buyurgan. Mazkur ko'rsatkich mamlakatning xalqaro turizm bozoridagi jozibadorligi ortib borayotganini hamda madaniy-tarixiy resurslarning samarali ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyat kasb etayotganini tasdiqlaydi (1-jadval).

1-jadval. O'zbekistonga kirib kelgan turistlar statistikasi (2025 yil, yanvar–may) [15].

№	Davlatlar	Turistlar soni (ming nafar)	Ulushi (%)
1	Qirg'iziston	1 280,1	30,5 %
2	Tojikiston	993,7	23,7 %
3	Qozog'iston	889,6	21,2 %
4	Rossiya	334,3	8,0 %

5	Afg'oniston	199,2	4,8 %
6	Turkmaniston	142,5	3,4 %
7	Turkiya	65,8	1,6 %
8	Xitoy	51,9	1,2 %
9	Hindiston	28,5	0,7 %
10	Italiya	17,4	0,4 %
11	Boshqa davlatlar	201,1	4,8 %
	Jami:	4 204,1	

2024-yilning mos davriga nisbatan 48,2 % o'sish qayd etilgani 2025-yilning dastlabki besh oyida O'zbekiston turizm sohasida barqaror rivojlanish tendensiyasi shakllanayotganini ko'rsatadi. 2025-yilning yanvar–may oylariga oid ma'lumotlar O'zbekiston turizm tarmog'ida hozirgi bosqichda asosan qo'shni davlatlardan kelayotgan turistlar ustuvor o'rin egallayotganini tasdiqlaydi. Xususan, umumiy turistik oqimning 75 %dan ortig'i Qirg'iziston, Tojikiston va Qozog'iston fuqarolari hissasiga to'g'ri kelmoqda. Ushbu holat bir qator ijobiy omillar bilan izohlanadi: qo'shni mamlakatlar bilan qulay transport-logistika aloqalarining mavjudligi, madaniy va etnik yaqinlik, shuningdek, vizasiz rejimning amalda bo'lishi natijasida barqaror va uzluksiz turistik oqim shakllanmoqda.

Sotsiologik nuqtai nazardan qaralganda, O'zbekistonga tashrif buyurayotgan turistlarning asosiy qismi madaniy va etnik jihatdan yaqin davlatlardan bo'lishi transchegaraviy madaniy muloqotni mustahkamlashga xizmat qiladi. Bu jarayon mahalliy madaniy identiklikning qo'shni mintaqalarda kengroq targ'ib etilishiga, umumiy tarixiy-madaniy makonning ijtimoiy jihatdan mustahkamlanishiga imkon yaratadi. Shu bilan birga, mamlakatning global turizm bozoridagi mavqeini yanada kuchaytirish maqsadida uzoq xorijiy davlatlar bilan madaniy aloqalarni kengaytirish va turizm sektorida diversifikatsiyani izchil amalga oshirish muhim strategik vazifa sifatida namoyon bo'lmoqda. Mazkur sharoitda O'zbekiston turizm sohasi oldida mintaqaviy turistik oqimning barqarorligini saqlab qolish bilan bir qatorda, uzoq xalqaro bozorlarga chiqish orqali mamlakatning jahon turizm xaritasidagi o'rnini mustahkamlash vazifasi turibdi.

O'zbekistonda madaniy identiklik jamiyatning tarixiy merosi, milliy an'analari va umumiy qadriyatlari asosida shakllanuvchi ijtimoiy-madaniy birlik sifatida namoyon bo'ladi. U xalqning o'zini anglash jarayonida, milliy davlatchilik g'oyalari mustahkamlashda hamda global jarayonlarda o'ziga xos o'rin egallashida muhim ahamiyat kasb etadi. Madaniy identiklik insonning muayyan madaniyat qadriyatlarini anglashidan boshlanib, o'zini mazkur jamoaning ajralmas a'zosi sifatida idrok etishi va yaqin ijtimoiy munosabatlar tizimi orqali mustahkamlanishi jarayonida bosqichma-bosqich shakllanadi. Ushbu jarayon statik xarakterga ega bo'lmay, doimiy ravishda rivojlanib boruvchi va ijtimoiy-madaniy kontekstga bog'liq murakkab tizimni tashkil etadi.

Globalashuv sharoitida madaniy identiklikni saqlash va mustahkamlash bilan bir qatorda, turli madaniyatlar bilan samarali muloqot qilish qobiliyatini rivojlantirish alohida dolzarblik kasb etmoqda. Bu jarayonda heritage commodification, ya'ni madaniy merosni turizm orqali iqtisodiy muomalaga kiritish jarayoni muhim o'rin tutadi. Mazkur jarayon bir tomondan mahalliy jamiyatlar uchun iqtisodiy imkoniyatlar yaratib, an'anaviy madaniy qadriyatlarni saqlash va qayta tiklashga turtki beradi. Ikkinchi tomondan esa, madaniy ifodalarning zamonaviy shakllarda taqdim etilishi, ularning ommaboplashtirilishi va yangi mazmun bilan boyitilishi orqali milliy madaniyatning xalqaro miqyosda tanilishiga xizmat qiladi. Ushbu jarayonlarning samaradorligi ko'p jihatdan mahalliy jamoalarning o'z madaniy merosini qanday ifodalashi va ushbu jarayondagi ijtimoiy nazorat mexanizmlarining rivojlanganligiga bog'liq.

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda turizm madaniy identiklikka ko'p qirrali ta'sir ko'rsatmoqda. Bir tomondan, turizm milliy me'morchilik, hunarmandchilik va an'anaviy madaniy merosning saqlanishi hamda keng ommalashishiga ijobiy turtki berib, mahalliy jamiyatda milliy g'urur va o'zlikni anglash hissini mustahkamlamoqda. Ikkinchi tomondan esa, global madaniy oqimlar bilan o'zaro ta'sir natijasida zamonaviy va gibrid madaniy shakllar yuzaga kelib, milliy brend yaratish va O'zbekistonning xalqaro maydondagi nufuzini oshirishga xizmat qilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2025-yil aprel oyida o'tkazilgan videokonferensiya yig'ilishida ta'kidlaganidek, mamlakatda turizm sohasi jadal rivojlanmoqda. Ushbu jarayonda qayd etilayotgan raqamlar nafaqat iqtisodiy o'sish ko'rsatkichlari, balki madaniy identiklikni mustahkamlash va milliy merosni global miqyosda targ'ib etish nuqtai nazaridan ham muhim ilmiy-tahliliy ahamiyatga ega (2-jadval).

2-Jadval. O'zbekistonda turizm sohasining asosiy ko'rsatkichlari [16].

Ko'rsatkichlar	Qiymati
Turizm xizmatlari eksporti	\$3,5 mlrd (1,6 barobar o'sish)
Chet ellik turistlar soni	10 mln+
Turistik biznes subyektlari	2 mingta yangi
Sarmoya hajmi (2017–2025)	\$6,5 mlrd
Mehmonxonadagi mehmon o'rni	130 mingta
Madaniy meros obyektlari restavratsiya va konservatsiya qilindi (2021-2025)	327 ta

O'zbekistonda turizmning jadal rivojlanishi iqtisodiy ko'rsatkichlar bilan bir qatorda jamiyatning madaniy identikligiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, turizm madaniy merosni tiklash, uning jamiyat ongidagi ijtimoiy-madaniy qiymatini oshirish va tarixiy merosga bo'lgan munosabatni mustahkamlashda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Yangi turistik infratuzilmalarda milliy me'morchilik va hunarmandchilik unsurlarining qo'llanilishi ushbu jarayonni yanada kuchaytirib, madaniy uzviylikni ta'minlashga xizmat qilmoqda.

Turistik oqimning ortib borishi madaniy muloqotni faollashtirib, transmilliy almashinuv jarayonlarini kengaytiradi. Ushbu o'zaro ta'sir ikki tomonlama xarakterga ega bo'lib, bir tomondan, xorijiy turistlar mahalliy madaniyat bilan tanishib, uni global miqyosda targ'ib etadi, ikkinchi tomondan esa, mahalliy aholi xorijiy mehmonlar bilan muloqot jarayonida o'z qadriyatlarini qayta angalaydi va ularni zamonaviy ijtimoiy-madaniy tendensiyalar bilan uyg'unlashtiradi. Natijada madaniy identiklik dinamik model sifatida shakllanadi: an'anaviy meros saqlanib qolgan holda, milliy oshxona, amaliy san'at, bayramlar va turizm industriyasi orqali yangi mazmun bilan boyiydi.

Jahon sotsiologiyasida mazkur jarayon "heritage commodification", ya'ni madaniy merosning iqtisodiy muomalaga kiritilishi sifatida talqin etiladi. O'zbekiston tajribasi ushbu jarayonning muvozanatli xususiyatga ega ekanini ko'rsatadi: bir tomondan, turizm madaniy merosning saqlanishi va milliy g'urning mustahkamlanishiga xizmat qilsa, ikkinchi tomondan, madaniy obyektlarning zamonaviy turistik mahsulot sifatida talqin etilishi orqali ularning ommaviyligi va tanilganligi oshadi. Shu sababli milliy merosni asrab-avaylash va uni iqtisodiy jihatdan samarali rivojlantirish o'rtasida muvozanatni ta'minlash O'zbekiston uchun strategik ahamiyat kasb etadi.

O'tkazilgan tahlillar O'zbekistonda turizmning madaniy identiklikka ta'siri ko'p qirrali jarayon ekanini tasdiqlaydi. Turizmning rivojlanishi Samarqand, Buxoro, Xiva va Toshkent kabi tarixiy shaharlardagi madaniy meros obyektlarining restavratsiya va konservatsiyasiga kuchli turki berib, mahalliy aholi orasida milliy g'urur va o'zlikni anglash hissini mustahkamlamoqda. Shu bilan birga, turistik bozor talablari ta'sirida an'anaviy hunarmandchilik va milliy urf-odatlar zamonaviy shakllarda qayta talqin qilinib, ularning ommabopligi oshmoqda; xususan, qo'l mehnati asosida yaratilgan buyumlar turistik suvenirilar sifatida xalqaro bozorlarga chiqmoqda. Global turizm oqimlari ta'siri ostida mahalliy va xorijiy madaniy unsurlar uyg'unlashib, gibrid madaniy muhit shakllanmoqda, bu esa milliy brend yaratish va O'zbekistonning xalqaro maydondagi tanilishini tezlashtirmoqda.

2025-yilning dastlabki besh oyida umumiy turistik oqimning 75 %dan ortig'i Qirg'iziston, Tojikiston va Qozog'iston fuqarolari hissasiga to'g'ri kelgani qayd etildi. Ushbu holat transport-logistika qulayligi, etnik-madaniy yaqinlik va vizasiz rejimning mavjudligi bilan izohlanadi. Mintaqaviy turistlar ustunligi turizmning barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etsa-da, global turizm bozorida raqobatbardoshlikni oshirish maqsadida uzoq xorijiy davlatlar bilan madaniy va turistik hamkorlikni kengaytirish zarurligi ham dolzarb bo'lib qolmoqda.

Markaziy Osiyo mamlakatlari tajribasi bilan qiyosiy tahlil shuni ko'rsatadiki, Qozog'iston milliy meros obyektlarini zamonaviy infratuzilma bilan uyg'unlashtirish orqali turizmni diversifikatsiya qilishga e'tibor qaratmoqda, Qirg'iziston ekoturizm va etnoturizm orqali milliy an'analarni turistik mahsulot sifatida rivojlantirmoqda, Tojikiston esa tarixiy meros bilan bir qatorda diniy va ma'rifiy turizmni kengaytirishga ustuvor ahamiyat bermoqda. O'zbekiston tajribasi esa madaniy merosni qayta tiklash va uni global turizm tizimiga integratsiya qilish jarayonida mo'tadil, muvozanatli va barqaror model sifatida namoyon bo'lmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Jahon ilmiy tadqiqotlarida turizm faqat iqtisodiy faoliyat sohasi sifatida emas, balki madaniy merosni asrab-avaylash, milliy identiklikni mustahkamlash va jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiluvchi ko'p qirrali ijtimoiy-madaniy fenomen sifatida talqin etilmoqda. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, turizm milliy brend va madaniy diplomatiya vositasiga aylanish orqali davlatlarning global maydondagi imijini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi.

O'zbekiston uchun turizmni rivojlantirishda bir nechta strategik yo'nalishlar alohida ahamiyat kasb etadi. Xususan, milliy brendni xalqaro miqyosda izchil targ'ib qilish va turizmni madaniy muloqot platformasi sifatida shakllantirish, barqaror turizm modelini joriy etish orqali tarixiy va tabiiy merosni asrab-avaylash, shuningdek, milliy qadriyatlarni zamonaviy marketing strategiyalari bilan uyg'unlashtirish mazkur siyosatning ustuvor yo'nalishlari hisoblanadi.

Markaziy Osiyo davlatlari tajribasi bilan olib borilgan qiyosiy tahlil natijalari O'zbekistonning turizm siyosati madaniy merosni saqlash va uni global integratsiya jarayonlari bilan uyg'unlashtirishga yo'naltirilganligini ko'rsatadi. Ushbu yondashuv milliy identiklikni mustahkamlash bilan birga, mamlakatning xalqaro imijini rivojlantirish va uning turizm sohasidagi raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, turizm milliy merosni saqlash va uni global miqyosda targ'ib etish orqali madaniy identiklikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, global turizm jarayonlari ta'sirida mahalliy an'analarning zamonaviy shakllarda talqin etilishi va madaniy almashinuvning kuchayishi kuzatiladi. Mintaqaviy turistik oqimlar madaniy yaqinlik va tarixiy umumiylik tufayli barqaror bo'lib qolayotgan bo'lsa-da, uzoq xalqaro bozorlarga chiqish zarurati ham o'z dolzarbligini saqlab qolmoqda. Bu jarayonlarni tahlil qilishda turizm sotsiologiyasi madaniy identiklikni tarixiy, ijtimoiy va global kontekstda anglash imkonini beruvchi samarali nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

O'rganilgan ilmiy va amaliy natijalar asosida O'zbekiston sharoitida bir qator muhim yo'nalishlarni rivojlantirish maqsadga muvofiqdir. Jumladan, milliy meros obyektlarini restavratsiya va konservatsiya qilish bilan bir qatorda, ularni turizm orqali talqin etishda mahalliy aholining faol ishtirokini kengaytirish, turizm mahsulotlarida milliy qadriyatlarni saqlash va ularning iqtisodiy muomalaga kiritilishini ijtimoiy jihatdan muvozanatlashgan siyosatlar orqali tartibga solish, marketing strategiyalarini nafaqat mintaqaviy, balki global turistik bozorlarga yo'naltirish, shuningdek, madaniy muloqotni kengaytirish maqsadida xalqaro festivallar, ilmiy anjumanlar va turizm forumlarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, turizmni rivojlantirish jarayonida sotsiologik tadqiqotlardan tizimli foydalanish davlat siyosatini ilmiy asosda yo'naltirish va uning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston tajribasi turizmning nafaqat iqtisodiy samaradorligini, balki uning madaniy va ijtimoiy ahamiyatini ham ochib berib, global ilmiy bahslar va amaliy tadqiqotlar uchun muhim nazariy hamda amaliy xulosalar ishlab chiqish imkonini yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. 2019-yil 5-yanvardagi PF-5611-sonli "O'zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmon. <https://lex.uz/docs/4143188>
2. 2019-yil 18-iyuldagi O'RQ-549-sonli "Turizm to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni. <https://lex.uz/docs/4428097>
3. 2024-yil 18-iyuldagi PF-102-sonli "O'zbekiston Respublikasida turizm infratuzilmasini yaxshilash va xorijiy turistlar oqimini yanada oshirishga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmon. <https://lex.uz/uz/docs/7031233>
4. 2025-yil 15-maydagi PF-87-sonli "2025–2026-yillarda sayyohlar oqimini keskin ko'paytirish va turistik xizmatlar ko'lamini jadal kengaytirish orqali turizmning iqtisodiyotdagi o'rni va ahamiyatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmon. <https://www.lex.uz/uz/docs/7531559>
5. Cultural Identity – Definition and Explanation. <https://oxford-review.com/the-oxford-review-dei-diversity-equity-and-inclusion-dictionary/cultural-identity-definition-and-explanation/>
6. Hall, S. Stuart Hall (Cultural Theorist). [https://en.wikipedia.org/wiki/Stuart_Hall_\(cultural_theorist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Stuart_Hall_(cultural_theorist))
7. Askarov, M. Zamonaviy jamiyatda "identiklik" masalasi // Mejdunarodnaya nauchno-retsenziruemaya onlayn konferensiya "Sovremennaya psixologiya i pedagogika: problemy, analiz i rezultaty". — E-science.uz, 2020, 1-qism, 30–36-betlar.
8. Ortiqov, Yo. "Etnomadaniy o'zlikni anglash (identiklik)" tushunchasi va uning mohiyati.
9. Amoiradis, Ch., Velissariou, E. Tourism as a Socio-Cultural Phenomenon: A Critical Analysis. https://www.researchgate.net/publication/352849236_Tourism_as_a_Socio-Cultural_Phenomenon_A_Critical_Analysis
10. Heritage Commodification. https://en.wikipedia.org/wiki/Heritage_commodification
11. Smith, Melanie Kay. Issues in Cultural Tourism Studies: Motivation for Cultural Tourism, Ethnic Cultural Tourism and Sustainable Management.
12. Zhang, Shu-Ning; Ruan, Wen-Qi. National Identity Construction in Cultural and Creative Tourism: The Double Mediators of Implicit Cultural Memory and Explicit Cultural Learning.
13. Caneen, Jeffery M. Tourism and Cultural Identity: The Case of the Polynesian Cultural Center.
14. Atasoy, Burak. Sociology and Tourism: A Systematic Literature Review.
15. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari. <https://www.stat.uz/uz/>
16. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti. <https://president.uz/uz/lists/view/8049>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>